

Ministerstwo Cyfryzacji

Sekretarz Stanu
Michał Gramatyka

BM.WP.057.122.2024
Warszawa, 08 listopada 2024 r.

**Szanowny Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP**

Dot. pisma z 21 października br. Pośła na Sejm RP Pani Marty Stożek w sprawie ochrony dzieci w Internecie (interpelacja nr 5546)

Szanowny Panie Marszałku,

poniżej przedstawiam odpowiedzi na zadane przez Panią Poseł pytania.

Ad 1) Jakie działania podejmuje Ministerstwo Cyfryzacji w celu zwalczania wykorzystywania seksualnego dzieci w Internecie?

Przeciwdziałanie krzywdzeniu seksualnemu małoletnich jest jednym z najważniejszych wyzwań, z którymi mierzą się państwa dążące do zagwarantowania najwyższego poziomu bezpieczeństwa dzieciom, w szczególności biorąc pod uwagę zagrożenia występujące w internecie. Z tego powodu ze względu na wagę problemu oraz obowiązujące już przepisy, w pierwszej kolejności konieczne było uregulowanie ochrony najmłodszych na poziomie unijnym, w sposób zharmonizowany dla wszystkich państw członkowskich UE.

Obecnie kwestię zapobiegania seksualnemu wykorzystywaniu dzieci reguluje tymczasowe rozporządzenie unijne 2021/1232 w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych w internecie (dot. zwalczania pornografii dziecięcej i nagabywania)¹, które przewiduje dobrowolną możliwość wprowadzenia przez dostawców usług łączności interpersonalnej (komunikatory, poczta elektroniczna) technologii wykrywania, raportowania i usuwania CSAM (child sexual abuse material). Dokonuje się to m.in. poprzez skanowanie wiadomości wysyłanych w ramach tych usług.

Rozporządzenie obecnie obowiązuje do 3 kwietnia 2026 – czas jego obowiązywania został wydłużony o dwa lata, a Polska brała aktywny udział w pracach dot. przedłużenia tego terminu. Przepisy tej regulacji przewidują wyłączenie z tajemnicy komunikacji elektronicznej w przypadku zastosowania przez dostawców wskazanych wyżej usług mechanizmów spełniających odpowiednie kryteria określone w rozporządzeniu.

Ponadto dostawcy zobowiązani są do przedkładania organom nadzoru w sprawach ochrony danych osobowych oraz Komisji Europejskiej sprawozdań z realizacji obowiązków wynikających z rozporządzenia i uprawnień z nim związanych. Rozporządzenie nakłada również na państwa członkowskie obowiązek zbierania danych statystycznych dot. liczby zgłoszeń wykrytych przypadków niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych, liczby dzieci zidentyfikowanych w drodze działań oraz liczby skazanych sprawców. Następnie informacje te przekazywane są Komisji Europejskiej.

W sierpniu 2024 r. Komisja Europejska powołała Komitet ds. wzorów raportowania, w pracach którego uczestniczy Polska. Zadaniem Komitetu jest przygotowanie formularza sprawozdania dokonywanych w ramach rozporządzenia aktywności związanych ze

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1232 z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie tymczasowego odstępstwa od niektórych przepisów dyrektywy 2002/58/WE w odniesieniu do wykorzystywania technologii przez dostawców usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów do przetwarzania danych osobowych i innych danych do celów zwalczania niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych w internecie.

skanowaniem wiadomości przez dostawców. Wydanie aktu wykonawczego wprowadzające formularz planowane jest na grudzień 2024 r.

Ponadto, ze względu na konieczność wzmocnienia ochrony małoletnich w internecie, jak i dalszego ujednoczenia przepisów i kontroli wykonywania przepisów przez dostawców, na forum unijnym trwają prace nad kompleksową regulacją, która zastąpi tymczasowe rozporządzenie. Docelowe rozporządzenie określi obowiązki dostawców usług interpersonalnych, takich jak komunikatory czy poczta elektroniczna, ale również dostawców stron internetowych czy wyszukiwarek. Wskazany zostanie także zakres działań możliwych do podjęcia przez służby państwowe pod kątem ochrony dzieci w internecie. Obecna wersja projektu przewiduje wprowadzenie obowiązku przeprowadzenia ryzyka korzystania z usług do celów seksualnego wykorzystywania dzieci oraz wdrożenia działań zapobiegających tym nielegalnym czynom. Należy podkreślić, że w przypadku takich regulacji konieczne jest znalezienie adekwatnego poziomu równowagi oraz proporcjonalności między ochroną interesów najmłodszych osób a prawem do prywatności, jakie przysługuje każdej osobie. Celem wykluczenia jakichkolwiek wątpliwości w tym zakresie rozporządzenie jest poddawane szczegółowym pracom na poziomie Rady Unii Europejskiej.

Należy także wyróżnić w ramach działań na rzecz bezpieczeństwa dzieci funkcjonowanie działającego od 2005 r. zespołu ekspertów NASK – Dyżurnet.pl. Ministerstwo Cyfryzacji blisko współpracuje z NASK, realizując wspólnie wiele przedsięwzięć związanych z ochroną małoletnich. W przypadku Dyżurnet.pl, stanowi on punkt kontaktowy do zgłaszania nielegalnych treści w internecie, szczególnie związanych z seksualnym wykorzystywaniem dzieci.

W ustawie o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa NASK został wskazany jako jeden z Zespołów Reagowania na Incydenty Komputerowe tzw. CSIRT. Do jego zadań należy m.in. zapewnienie obsługi linii telefonicznej lub serwisu internetowego prowadzących działalność w zakresie zgłaszania i analizy przypadków dystrybucji, rozpowszechniania lub przesyłania materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych, o których mowa w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW. Zadanie to jest realizowane w NASK przez Dyżurnet.pl. Dyżurnet.pl prowadzi dokładne statystyki związane ze zgłaszanymi treściami, w tym klasyfikację zgłaszanych treści, źródło zgłoszenia, informacje o podjętych działaniach.

Ad 2) Czy planowane są nowe inicjatywy lub programy mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w przestrzeni cyfrowej?

Już obecnie realizowany jest szereg inicjatyw, programów i akcji edukacyjno-informacyjnych, które mają na celu zwiększyć bezpieczeństwo dzieci w internecie.

Misją Zespołu Dyżurnet.pl jest podejmowanie działań na rzecz tworzenia bezpiecznego internetu – jest ona realizowana również poprzez popularyzację wiedzy na temat bezpiecznego korzystania z internetu: przygotowywanie publikacji, prowadzenie kampanii i programów społecznych, promujących dobre praktyki i informujących o możliwych zagrożeniach w Internecie – w tym projekt Safer Internet, Cursor, Plik i Folder, i inne. Wspólnie z ekspertami NASK prowadzone są szkolenia, konferencje, seminaria i zajęcia dla uczniów, nauczycieli, policji i przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości.

Ponadto NASK realizuje szereg projektów o charakterze edukacyjnym i szkoleniowym na rzecz bezpieczeństwa użytkowników internetu oraz podnoszenia poziomu świadomości i kompetencji cyfrowych. W ramach Działu Profilaktyki Cyberzagrożeń podejmowane są

działania związane z kształtowaniem świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa w sieci dzieci i młodzieży poprzez m.in. prowadzenie warsztatów, lekcji oraz szkoleń, organizacji konferencji, organizacji ogólnopolskich obchodów Dnia Bezpiecznego Internetu (DBI), opracowywania narzędzi edukacyjnych, realizacji społecznych kampanii medialnych. Wśród podejmowanych tematów znajdują się, m.in.: cyberprzemoc i hejt, wizerunek w sieci, ślad cyfrowy, prywatność, higiena cyfrowa, cyfrowy dobrostan, socjotechnika, nielegalne i szkodliwe treści w internecie, dezinformacja, edukacja medialna. Więcej informacji dostępnych jest pod adresem www.cyberprofilaktyka.pl.

Ad 3) Jakie środki są przeznaczane na edukację i świadomość społeczną w zakresie zagrożeń związanych z wykorzystywaniem seksualnym dzieci w Internecie?

W pierwszej połowie 2024 r. pod szyldem Cyberprofilaktyka NASK zrealizowano już 123 wydarzenia, w trakcie których edukowano zarówno uczniów, nauczycieli, jak i dzieci z zakresu cyberbezpieczeństwa.

W roku szkolnym 2024/2025 trwa cykl comiesięcznych lekcji online dedykowanych uczniom szkół podstawowych, które prowadzone są przez specjalistów z Działu Profilaktyki Cyberzagrożeń NASK. Obok tego polskie urzędy – w tym Urząd Komunikacji Elektronicznej czy Urząd Ochrony Danych Osobowych – prowadzą własne kampanie mające na celu edukację dzieci w zakresie szeroko rozumianej cyberhigieny. Ponadto zainicjowana przez Ministerstwo Cyfryzacji, pod przewodnictwem NASK, działa również Ogólnopolska Sieć Edukacyjna - publiczna sieć telekomunikacyjna obejmująca szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, gwarantująca szkołom dostęp do szybkiego, bezpłatnego i bezpiecznego internetu. OSE to również repozytorium cyfrowych treści edukacyjnych, zawierające m.in. scenariusze lekcji dla nauczycieli o cyberzagrożeniach. Tematy cyberhigieny i zagrożeń związanych z technologią uwzględnione zostały w scenariuszach Cyberlekcji oraz Cyberlekcji 3.0. Projekt Cyberlekcje stanowi rezultat współpracy Ministerstwa Cyfryzacji z NASK. Materiały dostępne są w bazie wiedzy na portalu gov.pl w zakładce CyberEdukacja, jak również na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Ad 4) Czy Ministerstwo współpracuje z organizacjami pozarządowymi i międzynarodowymi w celu zwalczania tego problemu? Jeśli tak, to jakie są wyniki tej współpracy?

Poprzez ścisłą współpracę m.in. z NASK, który jak wskazano wcześniej jest jedną z instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo dzieci w Polsce, realizowane są również kontakty z innymi organizacjami pozarządowymi i międzynarodowymi. Przykładowo, Dyżurnet.pl jest aktywnym członkiem Stowarzyszenia INHOPE, które umożliwia globalne przeciwdziałanie dystrybucji materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci oraz wymianę doświadczeń między członkami Stowarzyszenia. Dzięki temu Zespół Dyżurnet.pl działa zgodnie ze światowymi standardami przyjętymi przez INHOPE. Zgłoszenia o potencjalnie nielegalnych treściach można przekazać za pomocą anonimowego formularza, na adres mailowy lub za pomocą infolinii 0 801 615 005. Jeśli zgłoszona treść dotyczy: materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci, twardej pornografii, rasizmu i ksenofobii, innych nielegalnych treści podejmowane są kroki takie jak przekazanie informacji do policji, innych zespołów reagujących zrzeszonych w INHOPE. Specjaliści podejmują również działania wobec treści szkodliwych, które skierowane są przeciwko bezpieczeństwu dzieci. W takim przypadku najczęściej jest to kontakt z administratorem, który moderuje wskazane treści.

Warto również wskazać, że NASK od lat realizuje projekty współfinansowane ze środków unijnych, w tym także projekty w międzynarodowych konsorcjach. Od 2005 r. NASK wraz z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę realizuje unijny projekt w ramach Polskiego Centrum Programu Safer Internet (program „Digital Europe”). Centrum realizuje działania

edukacyjne i uświadamiające, podnoszące bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w internecie, jak również działania pomocowe polegające na reagowaniu na nielegalne treści w internecie (zajmuje się tym działający w NASK zespół Dyżurnet.pl) oraz udziela wsparcia poprzez telefony zaufania 116 111 oraz 800 100 100 (prowadzone przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę). Centrum na co dzień współpracuje z Komitetem Konsultacyjnym złożonym z firm i instytucji działających na rzecz bezpieczeństwa dzieci online bądź związanych z obszarem dostępu do usług cyfrowych oraz z młodzieżowym panelem doradczym. Od 2007 r. Centrum organizuje cykliczną międzynarodową konferencję „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w internecie” - najstarszą i jedną z największych tego typu konferencji w Polsce, a także od 2005 r. odpowiada za organizację ogólnopolskich obchodów Dnia Bezpiecznego Internetu. Centrum należy również do międzynarodowych sieci INSAFE i INHOPE. Więcej informacji znaleźć można na stronie www.saferinternet.pl.

Ponadto, w okresie październik 2022 – wrzesień 2024 NASK wraz partnerami z Łotwy (Latvian Internet Association) oraz Rumunii (Save the Children Romania) realizował projekt "Make it clear - educating young people against disinformation online" w ramach programu Komisji Europejskiej „Kreatywna Europa”. Celem projektu było rozwijanie u młodzieży kompetencji informacyjnych, a także świadomego i krytycznego podejścia do treści udostępnianych w mediach, w szczególności w mediach społecznościowych. W ramach projektu przygotowano liczne materiały edukacyjne (w pięciu wersjach językowych: PL, EN, UA, RO, LV) adresowane do nauczycieli i osób pracujących z dziećmi, rodziców oraz młodzieży w wieku 11-17 lat. Na stronie projektu www.makeitclear.edu.pl znaleźć można takie materiały jak: 8 modułów lekcji dla uczniów w wieku 11-13 lat, 8 modułów lekcji dla uczniów w wieku 14-17 lat, edukacyjna gra planszowa „Digital brainiacs” (z opcją wydruku w domu lub szkole), „Me(nu)todyka” - narzędzie wspierające pracę nauczycieli z uczniami, podcast, nagrania eksperckie z konferencji. Materiały te wspierają edukatorów w rozwijaniu u uczniów umiejętności weryfikowania prawdziwości informacji zamieszczanych online, a także rozpoznawania i odpowiedniego reagowania na dezinformację w internecie. W narzędziach edukacyjnych poruszane i rozwijane są takie tematy, jak m.in.: dezinformacja, higiena cyfrowa, partycypacja obywatelska, odróżnianie faktów od opinii. Edukacja w tym zakresie i współpraca z innymi państwami przekłada się na świadome korzystanie przez dzieci z internetu, co zwiększa ich bezpieczeństwo również w kontekście zagrożeń związanych z wykorzystywaniem seksualnym.

W mijającym roku Dyżurnet.pl zwrócił uwagę na zjawisko dystrybucji treści NCII tzn. materiałów intymnych udostępnianych bez zgody (NCII od ang. Non-consensual Intimate Images). Stanowią one jeden z elementów zjawiska przemocy seksualnej opartej na materiałach wizualnych. To wszelkie materiały, na których utrwalono wizerunek osoby w kontekście intymnym – przedstawiające jej nagość lub uwieczniające ją w sytuacji seksualnej, które zostały (lub istnieje ryzyko, że zostaną) udostępnione bez zgody.

Materiały NCII mogą być pozyskane na skutek szantażu na tle seksualnym – gdy w zamian za nieudostępnienie materiałów sprawca chce otrzymać korzyści (albo finansowe albo w postaci kolejnych materiałów). Źródłem może być także grooming, czyli sytuacja, w której dorosły sprawca nawiązuje z dzieckiem relację o podłożu erotycznym. Zdarza się również, że dziecku oferowane są korzyści (pieniądze, prezenty) w zamian za wysłanie intymnych zdjęć.

Z badań wynika, że 1/5 osób małoletnich, które doświadczyły przemocy seksualnej w internecie, nie rozmawiała o tym z nikim. Młodzi ludzie częściej woleli skorzystać z narzędzi online do zgłaszania takich interakcji niż szukać pomocy w świecie offline. Powstały inicjatywy, które pomagają odnaleźć i usunąć takie treści w sposób anonimowy. Jest to serwis Take it Down, stworzony przez amerykański hotline NCMC przeznaczony dla osób poniżej 18 roku życia. Istnieje także StopNCII18 organizacji SWGfL – bliźniaczy serwis, przeznaczony dla osób dorosłych. Narzędzia te umożliwiają odnalezienie i

wyeliminowanie niechcianych materiałów z wielu miejsc jednocześnie, bez konieczności kontaktowania się z administratorami kolejnych platform społecznościowych.

W roku 2024 Dyżurnet.pl w porozumieniu ze wspomnianymi organizacjami NCMEC oraz SWFFL opracowywał polskojęzyczną wersję serwisu grupującego obecne rozwiązania i przeznaczonego dla polskojęzycznych użytkowników. W najbliższym czasie serwis powinien zostać udostępniony publicznie wraz z towarzyszącą kampanią dotyczącą zjawisk szantażu na tle seksualnym oraz udostępniania materiałów intymnych bez zgody.

Należy zwrócić uwagę, że NASK otwarty jest na współpracę z organizacjami, które zajmują się ochroną małoletnich w internecie. W tym celu można skontaktować się z zespołem NASK poprzez dane dostępne na stronach NASK. Obok tego dzięki współpracy z wybranymi serwisami internetowymi i portalami społecznościowymi, zespół Dyżurnet.pl działa jako trusted flagger, czyli zaufany podmiot sygnalizujący w ramach tych usług. Zgłoszenia dotyczące bezpieczeństwa dzieci i młodzieży przekazywane przez takie podmioty, są traktowane przez usługodawców priorytetowo. W zakresie działalności Ministerstwa Cyfryzacji trzeba podkreślić, że w ramach wszelkich prac legislacyjnych Ministerstwo pozostaje w kontakcie z wieloma organizacjami i podmiotami zajmującymi się tematyką aktualnie procedowanych projektów. M.in. w zakresie działań prowadzonych celem zapewnienia ochrony małoletnich pod kątem ograniczenia dostępu do treści szkodliwych, utworzono w kwietniu 2024 r. grupę roboczą, w skład której wchodzi przedstawiciele wielu organizacji pozarządowych czy instytucji z sektora akademickiego.

Ad 5) Jakie konkretne kroki zamierza podjąć Ministerstwo, aby zapewnić skuteczniejszą ochronę dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym w Internecie?

Działania zmierzające do wzmocnienia ochrony dzieci w internecie są zagadnieniem wielowektorowym, obejmującym obok wykorzystywania seksualnego również ochronę przed treściami szkodliwymi, takimi jak pornografia czy brutalna przemoc. Obok tego konieczne jest prowadzenie działań w porozumieniu z wieloma instytucjami, jak i innymi przedstawicielami administracji publicznej. W tym zakresie znajduje się wiele kwestii interdyscyplinarnych, które wychodzą poza kwestie omówione w poprzednich punktach. Realizowane one są przez zarówno Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, jak i Ministerstwo Edukacji Narodowej. Dotyczy to zagadnień m.in. zwiększenia egzekwowalności przepisów obecnie już obowiązujących czy wprowadzenia odpowiednich zmian w podstawie programowej nauczania dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, za które odpowiedzialne są adekwatne resorty.

Z wyrazami szacunku
Michał Gramatyka
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - Departament Spraw Parlamentarnych